

Leo y escribo en mi lengua.

Mixteco Costa 1

Ka'vti tya tyia yu'u ka'an.

Sa'an xiñi savti yu'u ndutya ñu'un 1

MEVYT
... Modelo
Educación
para la Vida
y el Trabajo

Créditos a la presente edición

Coordinación académica
Sara Elena Mendoza Ortega
Elisa Vivas Zúñiga
Flor María Kobe Guzmán
Javier Avelino Hernández
Carmen Díaz González
Luis Alavez Bautista

Autoría
Cristina Amaya Bautista
Oscar Tlalmis Jiménez
Elisa Vivas Zúñiga
Miguel Ángel Recillas González
Liv Kony Vergara Román
Maribel Eloisa Hidalgo Morales

Asesoría académica
Maribel Alvarado García
Oscar Tlalmis Jiménez

Revisión técnica
Maribel Eloisa Hidalgo Morales

Revisión y ajuste de la escritura en mixteco Costa 1
Juan Julián Caballero

Coordinación gráfica y cuidado de la edición
Greta Sánchez Muñoz
Adriana Barraza Hernández

Seguimiento al diseño
Jorge Nava Rodríguez
Ricardo Figueroa Cisneros

Seguimiento editorial
María del Carmen Cano Aguilar

Supervisión editorial
Marlik Mariaud Ricárdez

Revisión editorial
Alma Alicia Naves Merlín
Laura Angélica de la Torre Rodríguez

Diseño de portada
Fabiola Escalona Mejía

Diseño de interiores
Jorge Guillermo Aguilar Picasso

Diagramación
José Damián Castro Calixto
Ricardo Pérez Rovira

Fotografía de portada
Ernesto Ramírez Bautista

Leo y escribo en mi lengua. Mixteco Costa 1. MIBES 3. Vocabulario. D. R. 2012 © Instituto Nacional para la Educación de los Adultos, INEA. Francisco Márquez 160, Col. Condesa, México, D.F., C.P. 06140.

Esta obra es propiedad intelectual de sus autores, y los derechos de publicación han sido legalmente transferidos al INEA. Prohibida su reproducción parcial o total por cualquier medio, sin autorización escrita de su legítimo titular de derechos.

ISBN *Modelo Educación para la Vida y el Trabajo*. Obra completa: 970-23-0274-9
ISBN *MEVyT Indígena Bilingüe con Español como Segunda Lengua*: 970-23-0500-4
ISBN *Leo y escribo en mi lengua.* Mixteco Costa 1. MIBES 3. Vocabulario: 978-607-710-231-1

Impreso en México

Ku'va kaa tutu i'ya

Nuu tutu nuu vachi tu'un cha ñá kutuñi iñi-kun
saña'andí tu'un cha vachi nuu Tutu ñiví cha'nu tya nuu
tutu cha ta'an chi ka'vi-kun tya nda'a tutu na'nu cha
vachi chichi tutu maa-kun. Kuñi chi satyintyee chi ñaa
kutúñi ka iñi-kun tu'un katyi chi ku'va vachi chi chichi
tu'un cha ka'anndí tu'un chil'in-kun.

Tutu nuu vachi tu'un cha ñá kutuñi iñi-kun vachi chi iin
ku'va, ityi satyi vachi tu'un cha ñaa kutuñi iñi-kun, tya
ityi kua'a vachi cha kuñi katyi chi. Vachi ndí'ika nuu kuu
kutyiñu-yo chii chi tya iin nuu xityiñu-yo chii chi.

Tu'un cha vachi nuu listá i'ya vachi chi ku'va kaa tu'un
cha xityiñu-yo, kuu ntye'e-kun tyi ña kandií letrá cha
xityiñu-yo vachi vatyí vachi tu'un cha ñaa kutuñi iñi-kun
o tu'un cha ñaa ya'a xa ku'va xityiñu-yo o ka'an-yo, tya
kuu kuuchi tu'un cha ka'an-yo chil'in sa'an tya ñaa kuu
ka'an-yo chil'in sa'an xiñi saví o inka tu'un kuñi katyi chi
nuu tutu cha ka'vi-yo.

Kuñindí vatyí listá tu'un cha ñaa kutuñi iñi-kun kuu
satyintyee chi chii-kun chil'in Tutu ñiví cha'nu tya ñaa
ka'vikun nuu Tutu cha ta'an chi ka'vi-kun.

¡Kuñindí ñaa keta va'a-kun chil'in cha ka'vi-kun!

Ch

Cha chito ñuu

Kuñi katyi chi: Kuu kandi+ tu'un cha chito kandi+ ñivi ñaa suun ñi katyi chi, yoñi chito.

Xityiñu-yo: Ra sakua'a nduku tu'unra ati chito ñivi kuentu "tyiki", vatyi cha chito ñuu kuu chi.

Cha kuñi chi

Kuñi katyi chi: Kuu iin tu'un cha kuu kutyiñu-yo tya nakatyiyoyo tu'un cha ta'an chi kóto o sava'a iin ñivi ku'va ñaa ndi'i sava'a ñi cha vachi nuu tutu ñi.

Xityiñu-yo: Ra Xuva kuu ka'vi chaara, tu'un cha kuñi chi cha vachi nuu tutu cha sandiva'ara.

Cha sakue'e

Kuñi katyi chi: Kuu iin cha kuu ku'va kue'e chi koño ñu'un-yo.

Xityiñu-yo: Ñu'lma cha tava carru kuu iin ñu'lma xaan cha sakue'e chij-yo.

Chito-kun...

Kuñi katyi chi: Nu satyintyee yóso kaa kuu ka'vi chaa-yo tu'un cha vachi nuu chi.

Xityiñu-yo: Ñaa sakua'a katyi ñaa ñaa ka'vi tu'un chito-kun cha vachi nuu tutu ñivi cha'nu nuu 133.

K

Ka'vĩ

Kuĩi katyi chi: Ñaa kutuĩi iĩi-yo tu'un cha kua ka'an-yo tya kóto-yo cha kuĩichi.

Xityiĩu-yo: Ñaa saña'aa Leticia Cruz Cruz chika ñaa chi ñĩvĩ cha saña'an ñaa ñaa ka'vĩ ñi tu'un "Ra chava'a tya nuĩi" cha vachi nuu nda'a tutu 28 nuu Tutu cha kua ka'vĩ-kun MIBES 3.

Ka'vĩ-kun

Kuĩi katyi chi: I'ya kua ka'vĩ-kun kua'a cha tu'un cha ntye'e-kun tya so'okun tu'un cha kuĩi nakatyí chi.

Xityiĩu-yo: Ka'vĩ tu'un vachi i'ya ka'vĩ-kun.

Kueeka cha ka'vĩ-kun

Kuĩi katyi chi: I'ya kuu iin ku'va, nuu kuu ntye'e-yo xiña'ñu cha vachi chichi iin tu'un, tya ntye'e-yo yóso kaa letrā chintyia chi, color tutu nuu ntyiachi, tyakua tyi kóto-yo ñá cha kuĩi katyi chi.

Xityiĩu-yo: Ka'vĩ tu'un vachi i'ya kueeka cha ka'vĩ-kun.

Ku'va kaa tutu i'ya

Kuĩi katyi chi: Kuu iin ku'va cha kuu kutyiĩu-yo tya nakatyí-yo tu'un cha vachi iin nuu tutu cha kua ka'vĩ-yo tyiañi maa iin libru.

Xityiĩu-yo: Nuu vachi ku'va kaa tutu i'ya ku nañili-kun ñá kuenta ñĩñixa ka'vĩ-kun tu'un saña'an chi.

Ku'va nakatyí chi

Kuñi katyi chi: Kuu iin ku'va kua satyintyee chi chii-kun ñaa ntye'e-kun xiña'ñu cha vachi tya natu'un-kun ñá cha ntyaku o ñá cha kuu cha nandaku va.

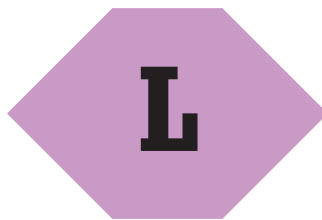
Xityiñu-yo: Ka'vi tu'un vachi i'ya ku'va nakatyí chi.

Ku'va ta'an chi tyia-kun

Kuñi katyi chi: I'ya kuu iin kuv'a kuu kaka iñi-kun siki yóso kaa, ñá tya yoó chi kuenta kua tyia-kun siki iin tutu.

Xityiñu-yo: Ka'vi ku'va ta'an chi tyia-kun.

6

Lista

Kuñi katyi chi: Kuu iin tu'un cha ñaa kualá tu'un tyiayo, siki iin nda'a tutu. Nu listá va kuu tyia-yo siin siin tu'un tyiañi kandií cha kua sata-yo, sivi ñivi cha satyintyee chii-yo iin nu chakó viko.

Xityiñu-yo: Ra Luḡ sava'ara iin listá kandií maa nda'a tyiñu cha ta'an chi satara nuu kua ndaa ve'era.

N

Nakatyi

Kuñi katyi chi: Kuu iin ñivɨ cha ka'an tu'un cha chito ñi siki ñuu ñi.

Xityiñu-yo: Ra Víctor Mendoza nakatyira siki viko ñuura.

Naku'un iñi

Kuñi katyi chi: Nakatyi chi yoso kaa kandiɨ tu'un cha kutu'va-kun.

Xityiñu-yo: Ka'vɨ tu'un vachi i'ya naku'un iñi.

Natyia chi'in sa'an savɨ

Kuñi katyi chi: Ñivɨ cha natyia chin xiñi savɨ tu'un cha kuñi ñi ñaa nasama ñi tu'un ka'an chi.

Xityiñu-yo: Ra sakua'a va natyiaara chi'in sa'an xiñi savɨ tu'un cha vachi nuu Tutu cha kua ka'vɨ-kun.

Natyituñi iñi tu'un ka'vɨ

Kuñi katyi chi: Kuu iin ku'va naku'un iñi ñá cha kuñi katyi tu'un cha ka'vɨ.

Xityiñu-yo: Ka'vɨ natyituñi iñi tu'un ka'vɨ.

Natyituñi iñi yu'un ka'an

Kuñi kati chi: I'ya kuñ nuu saña'an chi siki tu'un ku'va kaa yu'u ka'an-yo.

Xityiñu-yo: Ñaa Josefina cha sandiva'a ñaa tu'un cha vachi nuu natyituñi iñi yu'u ka'an.

Nu vachi chi

Kuñi kati chi: Kuu sivi cha cha'a-yo chii iin chi-yo nda'a tutu cha kua ka'vi-yo tyañii libru o cuadernu.

Xityiñu-yo: Rosa, ntye'e nuu libru-kun, nda'a tutu nuu vachi chi kuu 123.

8

Nd

Nduvi yu'u

Kuñi kati chi: Kuu iin ku'va cha kúu ka'an ñivi o natu'un ta'an ñi uvi yu'u.

Xityiñu-yo: Ra Xuva nduvi yu'u ka'anra, Ka'anra sa'an tya sa'an xiñi savi.

Nty

Ntye'e tya natyia va'a

Kuñi katyi chi: Kuu iin ku'va nuu kua satyntyee chi ntye'e-kun tya ka'vi-kun atɨ tyia-kun cha chika iñi-kun tya sandɨ va'a-kun atɨ ñaa va'a tyia-kun.

Xityiñu-yo: Ña'aa va ntye'e ñaa tya sandɨ va'a ñaa tu'un vachi ikuan.

Ñ

Ña nakua'a-yo

Kuñi katyi chi: Kuu iin nda'a tutu ni natyia cha saña'an chii-kun kandiɨ cha kutu'va-kun nuu tutu-kun.

Xityiñu-yo: Ña Gabriela Contrera de Dios natyia ñaa nuu Ñaa nakua'a-yo, kandiɨ cha kutu'va ña Juana.

Ñá saña'an

Kuñi katyi chi: Kuu iin tu'un cha kartyi-yo ku'va nata'vi sava tu'un cha vachi nuu Tutu ñivi cha'nu cha kua ka'vi-kun.

Xityiñu-yo: Ka'vi ñá saña'an 1.

Ñivi kua'a

Kuñi katyi chi: Kuu nu kandiɨ iin kua'a ñivi.

Xityiñu-yo: Tya kivi ñivi kua'a cha'an yu'u ve'e tyiñu.

R

Ra satyiñu

Kuñi katyi chi: Kuu iin ñiví cha chika chichi ku'u tya satyiñura nuu ñu'unra.

Xityiñu-yo: Kuiya i'yara satyiñu kua tachira nuñi.

Ra suchan

Kuñi katyi chi: Kuu iin ñiví vee iñi o iin ñiví cha ñga kuñi ma satyiñu.

Xityiñu-yo: Maḡ kuu-kun iinra suchan kua'a satyiñu-kun tya ñi'ín-kun kachi-kun.

10

S

Sakinduu tu'un ka'vî- kun

Kuñi katyi chi: Kuu nuu sakua'a chi yóso kaa ka'an-yo tya tyia-yo yu'u ka'an-yo.

Xityiñu-yo: Ra cha saña'an Ismael nakatyira yóso kaa ta'an chi sandiva'a ñi nuu katyi chi sakinduu tu'un ka'vî- kun cha vachi nuu tutu-kun.

Seyu

Kuñi katyi chi: Kuu iin nda'a tyiñu cha kuu chino chi'in ñij o kaa tya chi'un chi kuu tyia-yo xiña'ñu iin ve'e ntyiso tyiñu.

Xityiñu-yo: Tutu kuiya ñaa ma'an Lupi ve'e tyiñu kɨ'vɨ seyu nuu chi.

Seris

Kuñi katyi chi: Kuu sɨvɨ cha cha'a chi chii ñivɨ cha yoo iin ñuu yatyi yu'un ndutya ñu'un ñuu Sonora.

Xityiñu-yo: Ra Xuva, kuura iinra lu'lu seris.

Síndico

Kuñi katyi chi: Kuu iin ñivɨ cha sandaa kuatyi cha cháa ve'e tyiñu, tya ñivɨ ñuu kuu ñivɨ tyia chiira ve'e tyiñu.

Xityiñu-yo: Sachí kuu chiira cha kuu síndico ñuu.

Síkí ñayivɨ

Kuñi katyi chi: Kuu iin tu'un ka'an-yo sɨkɨ ñayivɨ iin ñivɨ ñíñi xa cha yoo o chakó sɨkɨ ñu'un nayivɨ i'ya.

Xityiñu-yo: Ya'a xa va'a ka'an chi sɨkɨ ñayivɨra Álvaro Carrillo.

Sivɨ chi

Kuñi katyi chi: Kuu iin ku'va katyi-yo cha nañi iin tu'un ntyilɨ cha ntyiso iin tu'un ka'nu.

Xityiñu-yo: Kuentu cha ka'vɨ iku ya'a cha sɨ sɨvɨ chi.

T

Tutu cha kana

Kuñi katyi chi: Kuu iin ku'va kuu sakóto chi inka ñiví vatyi kuaa koo iin viko, tya kuñi-yo cha ku'un ñi.

Xityiñu-yo: Chaa tutu cha kana ku'u nuu, ñaa ku'un nuu kua tinda'áke.

Tutu cha nakatyi ku'va chino cha kachi

Kuñi katyi chi: Kuu iin tu'un cha vachi nuu iin nda'a tutu nuu nakatyi chi yóso kaa sava'a-yo iin cha kachi, cha ta'an chi k'i'i nuu chi, ku'va chino chi tya yóso kaa ta'an chi sava'a-kun.

Xityiñu-yo: Tyia iin tutu cha nakatyi ku'va chino cha kachi.

Tutu cha sakóto chi kua'a ñiví

Kuñi katyi chi: Kuu iin tutu sakóto iin tyiñu kuu tya nakoto-yo chii chi vatyi ñaa kua'a xa tu'un ka'an chi suku nakatyi va'achi tu'un cha ntyiso chi. Nti'i maa cha'a tu'un cha ntyiso chi kua'an chi chil'in iin xiña'ñu cha saña'an ná tu'un kuñi chi ka'an chi tyakua tyi nantye'e ñiví nuu ntyia chi.

Xityiñu-yo: Ra sindicó tyiara iin tutu cha sakóto chi kua'a ñiví yu'u ve'e tyiñu.

Tutu kuiya

Kuñi katyi chi: Kuu iin tutu chino ve'e tyiñu Registro Civil cha kuenda kandií ñiví cha kaku siki ñu'un Ñiko'yo, nuu chi ntyia kandií maa tu'un siki ñi.

Xityiñu-yo: Chii ñaa chanu, cha naku'va ñi tutu kuiya se'le ñaa cha kaka ñaa chi tya 15 kivi.

Tutu nakatyɨ

Kuñi katyi chi: Kuu iin tu'un cha kuñi-yo nakatyɨ-yo chii iin ñivɨ cha ñaa nañil'i-yo.

Xityiñu-yo: Ñaa sakua'a saku'un ña iin tutu nakatyɨ nuu si'ira Xuva.

Tutu nakatyɨ tu'un cha ta'an chi kóto-kun

Kuñi katyi chi: Kuu iin tu'un cha kuu kutyiñi-yo ku'va nakatyɨ-yo o kóto-yo iin tu'un ñiñi cha ikuu ñuu-yo.

Xityiñu-yo: Iyo xa kuñindi chitondi cha tutu nakatyɨ tu'un cha ta'a chi kótokun cha ka'vindi iku cheñe.

Tutu sakóto

Kuñi katyi chi: Kuu iin tutu nu kana-yo chi ñivɨ nuu kua koo iin viko o ñá maa tu'un nuu saka'nu-yo tya kua koo nuu kua kuu ku'un su'va ñi tyañi maa nuu chino chito kuenta viko ntɨyɨ, nuu ka'an ntyatyɨ sakua'a poesía o nuu kua koo tu'un cha siki, tya inka ka tu'un.

Ndi'i maa cha'a na'nu tutu chino tya chintya chi nuu tya chakuntya chi nuu kuu ntye'le kandiɨ ñivɨ chii chi.

Xityiñu-yo: Ña Lipa sava'aña iin tutu sakóto nuu kua chino su'va chito ndɨyɨ.

Tutu sakóto chi iinn tu'un ñi ñiví

Kuñi katyi chi: Kuu iin tu'un cha tyia-yo nuu iin nda'a tutu cha saku'un-yo nuu iin ñiví cha nakóto-yo yí'í chi chichi iin sobre cha ndasí yu'u.

Xityiñu-yo: Ra Chee saku'unra iin tutu sakóto chi iin tu'un ñi ñiví nuu ku'vara cha yí'í Tuxtepec Nuú Nduva.

Tutu ve'e tatan

Kuñi katyi chi: Kuu iin tutu cha iñi ta'nu uñi cha'a nuu chi vachi kandií tatan cha kuu-yo ku'va cha kaku-yo ntyakua cha 12 kuiya-yo.

Xityiñu-yo: Ra Emiliano cha yoo tutu ve'e tatanra.

Tu'un

Kuñi katyi chi: Kuu nuu ntyia kua'a letra tya kuñi chi nakachi ñá maa cha kuu chi chii-yo.

Xityiñu-yo: Netu, ntye'e tu'un cha ntyia nuu ñá saña'an chi iin nuu tutu-kun.

Tu'un cha saña'a chi chii-kun

Kuñi katyi chi: Kuu iin tu'un ka'an chi nuu tu'un cha ka'ví-kun tya kuñi chi nakatyí chi o ku'va chi iin tyiñu chii-kun.

Xityiñu-yo: Tu'un cha saña'an chi chii-kun cha vachi nuu tutu saña'an chi chii vatyi ñíñixa ñaa tyia iñi-yo.

Tu'un kua ka'vî chaa-kun

Kuñi katyi chi: Ku'va ku ka'vî-kun iin tu'un cha vachi nuu tutu-kun tya kua tyia-kun ya'vî kandîi xiña'ñu ntyiso chi.

Xityiñu-yo: Ra sakua'a sandoora chi ñivî saña'anra tu'un kua ka'vî chaa-kun cha vachi nuu saña'an 1, tyiaan.

Tu'un vachi

Kuñi katyi chi: Kuu iin nda'a libru cha nakatyî nuu vachi kandîi cha ntyiso chi.

Xityiñu-yo: Nu ntya tu'un vachi nuu chi kua nañil'in-yo cha kuñi-yo.

Ty

Tyia

Kuñi katyi chi: Kuu ñivî cha kaku xiñi ñi tu'un cha nakatyî ñi.

Xityiñu-yo: Ra Arturo Lope Lope tyia tu'un "Ra cha'mi ku'u" cha vachi nuu Tutu cha kua ka'vî-kun.

V

Ve'e ntyiso tyiñu

Kuñi katyi chi: Kuu iin nuu ndaa ñu'un o ve'era ntyaka ña'an o ñiví cha nduku satyintyee chii ñiví ñuu.

Xityiñu-yo: Ve'e tatan kuu iin ve'e ntyiso tyiñura ntyaka ña'an cha satyintyee chi ñiví.

X

Xiña'ñun

Kuñi katyi chi: Kuu iin ku'va kuñi-yo ka'an-yo suku i'ya ka'an-yo chil'in cha sanandaku-yo. Xiña'ñu va xityiñu-yo chii chi nuu libru, iin tutu sakóto chii kua'a ñiví tya yí'í cha'a sa'ma cha ñi'no-yo.

Xityiñu-yo: Xiña'ñu ve'e sakua'a ñiví cha'nu kuu color kuíi chil'in cha kuaan.

Xiñi chi

Kuñi katyi chi: Kuu iin ku'va ka'an-yo cha nañi si'in si'in tu'un cha vachi iin nu tu'un ka'nu. Ñíñi ka cha nañi chi.

Xityiñu-yo: Xuva nanduku nuu tutukun xiñi chi nu ka'an chi ñá cha kuu tu'un cha ta'an chi kóto-kun.

En este Vocabulario encontrarás las palabras de mayor uso en el Libro del adulto que pueden causar alguna dificultad en su comprensión. Es una herramienta de apoyo al estudio del módulo y enriquecimiento del vocabulario que usamos en nuestra lengua Mixteca Costa 1. También te ayudará a llamar las cosas nuevas en mixteco y disminuir el uso de los préstamos en español.

Nuu Listā tu'un cha ñaa kutuñi iñikun kua nañi'ikun Tutu ñivī cha'nu nuu tutu maakun tya ñá kuñi iñikun. Kuu iin nda'a tyiñu cha kua satyintye chiikun nuu kua sakau'akun nuu tutukun tya kua nakatyika chi ku'va sityiñuyo yu'u ka'anyo. Tyiakua tyi kuu ka'an kun sivi chi chi'in sa'an xiñi savi tya ma tyi'ikun sa'an chi'in chi.

DISTRIBUCIÓN GRATUITA

CHA KUATU

